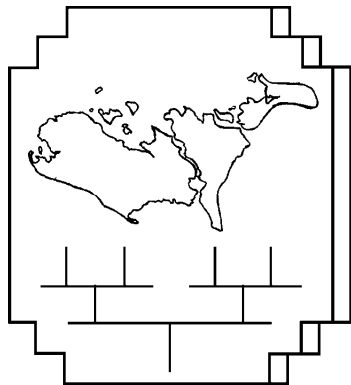

Nyhedsbrev

Januar 2012

Slægtshistorisk Forening Guldborgsund

Godt Nytår

Velkommen til en ny sæson

Hjemmesiden: [www. Slaegtshistoriskforeningguldborgsund.dk](http://www.Slaegtshistoriskforeningguldborgsund.dk)

Er nu kommet i gang. Hvis der er nogen med flair for at arbejde med den slags modtages gerne hjælp til at gøre siden mere spændende

Kontingentindbetaling!

Da vi er gået over til at udsende Nyhedsbrevet på mail, er den situation opstået, at vi skulle sende jer et brev alene med girokortet til kontingentindbetaling.

Det gør vi ikke!

De allerfleste af jer har netbank og kan overføre beløbet på den måde.

Husk at skrive navn og adresse eller navn og medlemsnummer på overførslen!!

Kontingentet er 170 kr., ægtepar 220 kr. og museer/arkiver 75 kr.

Sidste rettidige indbetaling er 28. februar.

Her er foreningens registrerings- og kontonummer:

Reg. 1551 kontonr. 1370596

Til dem der ikke har netbank, vil der ligge girokort fremme ved det første møde i januar. Har du ikke netbank – og kan du ikke komme til januarmødet, må du ringe til kassereren.

Så finder vi ud af det.

Siden sidst

Foreningen har afholdt 3 medlemsmøder.

På det første møde d. 24. september fortalte Niels H. Nielsen om digitalfotografering og billedbehandling. Der var 26 deltagere.

Niels H Nielsen

Den 15. oktober begyndte et unikt samarbejde med Lokalkarkivet i Nr. Alslev om svenske aner.

I 3 måneder var det muligt frit at benytte 2 store svenske databaser. Det er som bekendt ikke billigt at forske i Sverige, så det drejede sig om et rigtig godt tilbud. Foreningens næstformand, Christina Juel, stod bag dette samarbejde, som mange også uden for foreningen har gjort brug af.

Efterårets udflugt gik d. 3. dec. til Københavns Stadsarkiv på Rådhuset, som kan anbefales varmt til alle med slægtninge i hovedstaden.

På det næste møde d. 29. oktober holdt arkivar Jørgen Mikkelsen foredrag om den svenske emigration og arbejdskraftvandring til Danmark. Der var 32 deltagere.

På det sidste møde fortalte arkivar Peter Korsgaard fra Kort & Matrikelstyrelsen om kort som kilde. Der var 24 deltagere, hvoraf de fleste blev til foreningens julearrangement efter foredraget.

Siden januar har der eksisteret et skriveværksted, hvor de enkelte læser op af deres tekster og får mod til at skrive videre. En velfungerende skrivegruppe må ikke være for stor, så max. 6 medlemmer regnes for optimalt. På foreningens skrivemøder er der p.t. 4 medlemmer. Tovholder er Inger Rasmussen.

Oversigter:

Ekstraordinære folketællinger

Der findes et par folketællinger, man normalt ikke hører ret meget om. På hjemmesiden slaegtogdata.dk finder man en liste over dem ved at gå ind på *KILDER* og derefter *DIGITALE KILDER* og *EKSTRAORDINÆRE KILDER*.

Fra vores region findes der en FT 1814 fra Stokkemarke. Der findes desuden ekstraordinære folketællinger fra enkelte sogne i amterne Præstø, Sorø, Ringkøbing, Ålborg og Århus. Og fra Vejle er der endda en fra 1748.

Det er ikke så mange ekstraordinære FT, men man kan være heldig at finde lige ens eget sogn.

Arkivernes informationsserie:

Nye åbningstider på arkiver vest for Storebælt

Fra den 1. september 2011 får Statens Arkivers læsesale udenfor København nye åbningstider.

De nye åbningstider er:

Erhvervsarkivet

Tirsdag-torsdag: kl. 9-16

Fredag: kl. 9-13

Landsarkivet for Fyn

Tirsdag-torsdag: kl. 9-16

Fredag: kl. 9-13

Lørdag: kl. 9-16 (første og sidste lørdag hver måned i perioden 1. oktober til 31. marts)

Landsarkivet for Nørrejylland

Tirsdag-torsdag: kl. 9-16

Fredag: kl. 9-13

Lørdag: kl. 9-16 (i perioden 1. oktober til 31. marts)

Landsarkivet for Sønderjylland

Tirsdag-torsdag: kl. 9-16

Fredag: kl. 9-13

Lørdag: kl. 9-16 (første og sidste lørdag hver måned i perioden

1. oktober til 31. marts) **Helligdagslukning**

Der er fortsat lukket på søn- og helligdage, Påskelørdag, lørdag efter St.

Bededag, fredag efter Kr. Himmelfartsdag, 1. maj, Grundlovsdag, 23.

december til 2. januar begge dage inkl. Hvis den 22. december eller den

3. januar er en lørdag, er der også lukket disse dage.

Findes der stadig sognefogeder i Danmark?

Ja, endda i vores del af landet.

I 1791 blev betegnelsen sognefoged lovfæstet som en lokal politimyndighed. Sognefogeden fik med tiden flere opgaver som eksempelvis lægdsmand og pantefoged. Fra 1922 havde de bemyndigelse til at forestå borgerlige vielser på landet. Eftersom politikvæsenet blev landsdækkende, forsvandt en del af opgaverne. Sognefogedfunktionen blev ophævet i 1973 dog med undtagelse af en række småøer. Der findes i øjeblikket 17 sognefogeder i Danmark, hvoraf 3 af dem på Læsø. Resten er henholdsvis **Femø, Fejø, Sejerø, Orø, Endelave, Anholt, Askø, Avernakø, Bjørnø, Lyø, Drejø, Tunø, Hirsholmene og Strynø.**

Sognefogedarkiverne indeholder rigtig mange oplysninger om befolkningen på landet.

Medlemmernes side

Uddrag af: Fejø Birks Justitsprotokol 1763 - 72. fol. 139.b-140.b

Afskrevet af Max Hansen.

128. Jeppe Mortensen Badike

* Østerby, Fejø 1742 / 1805 † Østerby, Fejø.

Skipper og Selvejergårdmand i Østerby på Gård no. 20. Fejø sogn.

Fuglse H. Maribo A.

~ 1 g. 1771 i Fejø kirke til Karen Andersdatter Roug. * Østerby, Fejø

1705 / 1781 † Østerby, Fejø.

~ 2 g. 1781 i Fejø kirke til Anna Hansdatter Lærke. * Østeby, Fejø

1751 / 1828 † Østerby Fejø.

En beretning om måske at være for nært beslægtede.

Tingdagen. Anno 1767 Dend 10de April Holtes Kongelig Majts Ret paa Fæøe. Tingmændene ere Hans Lerke, Jeppe Rasmussen. Martinus Smed, Mogens Smed Lars Dase, Niels Lund og Ole Borre, alle Fæøe. ved Retten paa Feiøe Ting.

Jeppe Mortensen Badige af Østerby Paa Feiøe Som ugiven, har maate formene, at hans Commisoarie Monsr Schults i Kiøbenhafn enten Vrangeligent eller af uvidenhed har forestillet hans Aller underdanigste i Det Kongl Cancellie indgifne Memorial og til ende for at over bevise sin Sags Rigtighed, har ved stevnings Mændene her af Landet. Nafnlig Lars Olsen og Niels Rasmussen her til Retten ladet indkalde Rasmus Olsen Kroemand af Vesterbye, Niels Larsen Præst, Hans Fransen og Oluf Pedersen alle trende af Østerbye, for under Lovens Ed at erlægge deres Sandhed Vidnes, hvor Vidt fornevnte Jeppe Mortensen Badige. Maatte Være enten beslægtet eller i Svogerskab med hans forlovede Encke Koene Karen Andersdatter af Østerbye. sl. Hans Jørgensens Efterlatte Encke,

Hvor efter Jeppe Mortensen forestillede Retten Kaldsmændene, der erbød sig ved Ed Saaledes forommelte Vidnes til Et loug skikets tings Vidnets erholdele, at have indkaldet, hvor efter de af dommeren blef fremkaldet og aflagde deres Ed.Saaledes at have Stefnet.

Jeppe Mortensen Badige. Presenterede Retten de indstevnede Vidner, hvorefter hand begierede dem af Dommeren taget under Lovens Ed, til Vidnes aflæggelse.

Dommeren fremkalde herpaa de indstævnte Vidner som alle 4 de er Nærværende og for dennem oplæst Lovens Ed, efter at Lovens Ed af Dommeren lydeligen var oplæst, fremstod de indstævnte Vidner og efter samme Aflagde dere Ed.

Jeppe Mortensen Badige udbad sig af Retten at Vidnerne Separat maatte Vorde taget under forhør hvor paa Rasmus Olsen Kromand efter

aflagde Louens Ed Vandt uden Nogen tilspørgsel, at Jeppe Mortensens Moders Moder var halfsøster til Jeppe Mortensen Badiges forlovede Encke Kones forrige afdøde Mand Hans Jørgensen som for en otte aars tid siden Ved døden er afgang. Jeppe Mortensen Badige fandt inu fornøden at tilspørge Vidnet om hand kunde give Nogen oplysning enten de var half Sødskende Paa Faders eller Moders side. Vidnet Svarede at de var halfsødskende Paa Moders side. Videre Vidste Vidnet icke og alt Saa af Retten Dementeret,

Hvor efter blev fremkaldet Niels Larsen Præst og i lige samme Ed.

Vandt lige som forrige Vidner Vandt og udsagde haver og som Vidnet icke Vidste Videre forklaring dette Slægtskab eller Rettere Svogerskab.;

At give Nogen forklaring blev af Vidnet af Retten Demiteret, og igen blev fremkaldet Hans Frandsen af Østerby der i lige Som og aflagde. Ord andet uden nogen til spørgen, at Jeppe Mortensen Badiges Moders Moder Var en half Sødster Paa Moders Side til hans forlovede Encke kones Hans Jørgens der Var hindes forrige Mand, som ungefehr for 8 te aar siden Ved døden er afgang. Videre Vidste Vidnet icke at kunde forklare, hvor Paa blev fremkaldet Ole Pedersen og efter aflagte Ord. Vandt lige som forrige Vidner i alle maader Vundet og udsagde haver. Jeppe Mortensen Badige Var af Retten begjærende efter hvis Som her i dag ganget og Passeret er og til dend Ende leverede Rette forordnet. Stemplet papir til Actens beskrivelse i Retten bevilkede Samme.

Tingdagen Anno 1770. Fredagen den 12de October. Blev ved Fejøe Birketing. Læst Følgende.

No. 6. Ci 7. mus. Fire Rixdaler. No. 412..

1770. Jeg underskrefne Karen Anders daatter boende udi Østerbye paa Fejøe. Kiendes og hermed vitterlig Giør, at da mine Børn og Nærmeste paarørende, efter den af mig under Dato 31 Julli. 1770 Udstæde og ved

Fæøe Birke Tings Rett. Trende Tingdage. Bekientgiorte Lovbydelse, ikke til dend den forelagde Tiid, haver meldt sig hos mig, om at vilde afkøbe min iboende og tilhørende Eiendoms gaard under No. 20. i Bemelte Østerbye beliggende med tilliggende og tilhørende.

Hartkorn Ager og Eng. 6 Tdr. 7 Skp. 3 Fjrk. samt Besætning og videre efter Berørte Lovbydelse 1te Post, paa de udi meerbelte Lovbydelse Forelagde Conditioner.

Saa haver ieg fundet mig aarsaged med Velberaad Hu. og Laugværges samtykke at sælge og overdrage. Ligesom jeg og hermed fra mig og mine Arvinger. Sælger Skiøder og aldelis afhænder til Skipper Jeppe Mortensen Badike, min iboende og tilhørende Eiendoms gaard under No. 20 i Østerbye.

Efter at Karen Andersdatter Roug havde underskrevet skødet på gården, som skulle koste 2000 Slettedaler, fulgte denne afslutning på beretningen:

Nu havde Jeppe købt sin Forlovedes gård og de var flyttet under samme tag og selv om de i Februar 1769 havde fået afslag endnu engang på at gifte sig, må de nu havde fået tilladelsen, for ifølge Nykøbing Amts Copulations regnskaber 1770/71. Betalte som no. 9 Jeppe Mortensen Badike. Skipper på Fejøe.

4 Rigsbankdaler for tilladelsen til at lade sig viede, her 4 Måneder efter denne Gårdhandel, om de 2000 Slettedaler blev betalt melder historien ikke noget om.

Kirkebogen oplyser at:

Viet 26 Februar 1771 Jeppe Badike og Karen Rogs. Forløftningsmændene vare Niels Rogs og Morthen. 589. Fejø sogns kbg. 1725 - 1812. fol. 154.a.

Karen Rogs. Døde Anno 1781 i Østerby 4 dage før sin 10 Års Bryllupsdag, og her oplyser kirkebogen.

Onsdagen den 22 Februar, begravet. Jeppe Badikes Hustru af Østerby. Hun var 76 aar gl. og Prædiket, hun blev Jordet i Kirken og der skal, betales for Ligstædet. 4 Rdl. 4 Mark.

589. Fejø sogns kbg. 1725 - 1812. 2 del. fol. 19.b.

18 April 1781 (2 måneder senere, giftede Jeppe sig igen med Anna Hansdatter Lerke af Østerby.)

”Bondens liv”

var emnet for dette års slægtshistoriske weekend arrangeret af SSF (sammenslutningen af slægtshistoriske foreninger) og Folkeuniversitetet på Nørregårds Højskole i Bjerringbro i dagene 16.-18. sept. Der var tre deltagere fra vores forening, hvoraf jeg var den ene. Det var første gang jeg deltog i arrangementet, som er en årlig tilbagevendende begivenhed, og det var emnet ”Bondens liv” der lokkede mig, fordi det rammer lige ned i det jeg beskæftiger mig med for tiden – nemlig ejendomshistorie. Det er dog mit indtryk, at hovedparten af de ca. 70 deltagere, var ”almindelige” slægtsforskere, men eftersom vi jo stort set alle sammen har vores rødder i bondebefolkningen, når vi går bare nogle få generationer tilbage, så var emnet relevant for enhver, der beskæftiger sig med slægtsforskning.

Delemnerne var valgt ud fra ønsket om at oplyse om kilderne til de faktuelle informationer om den enkelte bondes familiære, lokale og økonomiske forhold, og her er det naturligvis godsarkiver og matrikelarkiver der er i centrum. Andre emner havde et bredere perspektiv, eksempelvis bondens uddannelse, byggeskik i de forskellige egne af landet, bondens dagligdag belyst gennem de, af indlysende grunde, ganske få dagbøger der er skrevet af bønder og bevaret.

Det var ganske få af de børn der fødtes på landet i 1800tallet og før, der brød den sociale arv, og fik en eller anden form for uddannelse, men eksempler findes. Også det var et delemne, som vagtmester Peter Wodskou fra Landsarkivet i København redegjorde for ud fra egen slægtsforskning. Endelig var udvandringen, som foregik i bølger op gennem 1800tallet motiveret af eventyrlyst eller håbløshed, genstand for belysning.

Et fast punkt var uddeling af årets slægtsforskerpris, som skal gives til en eller flere, der har gjort en særlig indsats for at styrke interessen for slægtsforskning. I år gik prisen til de to unge producere fra DR, som

stod for den meget populære udsendelsesrække i TV sidste vinter - ”Ved du hvem du er”. Efter prisuddelingen løftede de to producere lidt af sløret for den kommende vinters udsendelser, idet de viste nogle uredigerede klip fra de igangværende optagelser, som tegner til igen at blive både underholdende og interessante.

Udover de ovenfor nævnte faste punkter, var der udstillinger af relevant litteratur, og der var i pauserne mulighed for at studere deltagernes egne slægtsbøger, ligesom man havde mulighed for at stifte bekendtskab med forskellige billedbehandlingsprogrammer. Alt i alt en særdeles inspirerende weekend, som jeg kan anbefale til enhver der beskæftiger sig med slægtsforskning. Skulle der en enkelt dråbe malurt i bægeret, vil jeg nævne afstanden til Bjerringbro som jo ligger lidt afsides for os fra denne del af landet, og som betyder at prisen for weekenden løber op i nærheden af 3000 kr. Det var ønskeligt om man kunne finde en placering der var lidt nærmere for os.

Jørn Ringsing

Bogliste

”Mark og skilling, kroner og øre” af Poul Thestrup

En bog med oplysninger om, hvad priser og lønninger var i Danmark i 350 år (1640-1989) - Kilde til lidt ekstra kød på din slægtsforskning.

Danmarks Folkeminder nr. 31:

”Danske bøndergårde”, grundplaner og konstruktioner

Palle Ove Christiansen: De forsvundne - Hedens sidste fortællere
Forfatteren fortæller medlevende om folkemindeforskningens pionerer.
Et helstøbt værk om Evald Tang Kristensen og hans indsamling af fortællinger.

Hans Edvard Nørregård-Nielsen og Kirsten Klein: Limfjorden I-II

Jørgen Markvad: Slægtsforskning i ældre kilder
Sælges direkte fra forlaget ”Yduns Æbler” for 160,- kr.
www.forlag-ydun.dk

Indkaldelse til generalforsamling
Slægtshistorisk Forening Guldborgsund
17. marts 2012

- a. Valg af dirigent, referent og stemmetæller
- b. Formandens beretning til godkendelse
- c. Kassererens beretning til godkendelse
- d. Budget fremlægges / fastlæggelse af kontingent for næste kalenderår
- e. Indkomne forslag.
- f. Valg til bestyrelsen
- (vi hører gerne fra jer, der har lyst til at være med i arbejdet)
- Valg af suppleant
- g. Valg af revisor/rev.suppleant
- h. Eventuelt
- Bestyrelsen foreslår uændret af kontingent.
kr. 170,- / 220,- / 75,-
- Skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen pr. e-mail eller brev. (3. marts 2012)
- På valg er: Inger G. Rasmussen (villig til genvalg)
Susanne Poulsen (genopstiller ikke)
- På valg er: Tove Boesen (villig til genvalg)
- På valg er: Karen M. Larsen og Aase Diemer (villige til genvalg)

Bestyrelsen:

Inger G. Rasmussen, formand
Ådalen 21, 4850 Stubbekøbing, tlf. 54606393
e-mail: I.Rasmussen@email.dk
Christina Juel, næstformand
Nørre Alslev Birkevej 4, 4840 Nørre Alslev
e-mail: cju@mail123.dk tlf. 54434784
Lisbeth Christensen, kasserer
Skovvænget 28, 4862 Guldborg, tlf. 54770196
e-mail: lis.gul2@gmail.com
Hans-Jørgen Olsen, sekretær
Stubbekøbingvej 58, 4800 Nykøbing F, tlf. 54857557
e-mail: h-jolsen@post.tele.dk
Susanne Poulsen, bestyrelsesmedlem
Sakskøbingvej 13, 4891 Toreby, tlf. 54859885
e-mail spp@privat.dk

Suppleanter og revisor:

Tove Boesen, 1. suppl.
Egevænget13, 4800 Nykøbing F, tlf. 60156528
e-mail: toveogkjeldboesen@hotmail.com
Lis Lund, 2. suppl.
Skovtoften 9, 4800 Nykøbing F. tlf. 54859585
e-mail: lis_preben@turbopost.dk
Karen M. Larsen, rev.
Krårup Møllevej 5, 4990 Sakskøbing, tlf. 54779403
e-mail: kmhl@mail.dk
Aase Diemer, rev. suppl.
Strandvænget 6, 4862 Guldborg, tlf. 54770696
e-mail: aasediemer@mail123.dk

Forårssæson 2012

21. jan. Sønderjylland v/ Inger G. Rasmussen,
medlemsindlæg af Birgitte Nielsen og Lis Lund

I Sønderjylland er de fleste kilder til slægtsforskning anderledes end i resten af Danmark. F.eks. begynder kirkebøgerne ofte tidligere og indeholder flere oplysninger, og kilderne til ejendoms-historie er lettere at benytte. Desuden findes der kilder, som slet ikke kendes nord for Kongeåen. Foreningens eget medlem, Inger G. Rasmussen, vil føre os gennem disse kilder og fortælle om brugen af dem.

18. febr. Lægdsruller og hærens stambøger
v/ Ulrik Alster Klug, forfatter, underviser

Hvordan og hvor findes lægdsruller, og hvad finder vi i dem? Hvordan finder man rundt i hærens stambøger? Vi får en gennemgang af lægdsrullernes opbygning og brug, illustreret med praktiske eksempler. Stambøger er bevaret fra 1785 og kan anvendes, når man først har oplysning om indkaldelse f.eks. fra lægdsrullerne.

Tid og sted

Hvor ikke andet er skrevet, afholdes mødet i "Det gamle Bibliotek"
Rosenvænget 17, Nyk. F. lørdage kl. 13-15.

Husk!

Alle, som har fået Nyhedsbrevet på mail, kan afhente bladet "Slægten" ved første foredrag, hvor der også kan betales kontingent.

17. mar. Dorthe Danner Lund:

Dorthe Danner Lund, middelalderarkæolog, fortæller om Danmarks Borgcenter i Vordingborg, hvor historie formidles gennem nye og innovative koncepter.

Derefter Generalforsamlingen

14. april Stubbekøbing Arkiv kl. 13.

Vi mødes ved arkivet,
Dosseringen 3, 4850 Stubbekøbing kl. 13.
Er der nogen, som har brug for kørelejlighed, kan bestyrelsen kontaktes i god tid.

Husk "Skriveværkstedet"!

Slægtshistorie-skrivning foregår i forskerrummet under det gamle bibliotek i Rosenvænget. Kun for medlemmer.
Tovholder er Inger G. Rasmussen.
Mødet aftales fra gang til gang

Kontingent for 2012:

Personligt medlemskab: 170 kr.
Ægtepar 220 kr. og biblioteker/arkiver 75 kr.
Gæstekort til foredrag 40 kr.